

dus wel voor het aangezicht van God te plaatsen met de VRAAG, OF IN ZIJN (cursivering van den Heer S.) GEVAL staking PLICHT is. (31).

5. Dan zal men, dit alles bedenkende, het eindoordeel en de eventuele gerichts-oefening over onzen naaste liever overlaten aan God, dan zelf rechter te willen zijn. (31).

6. Zoo zal men dus in zulke gevallen LIEVER afzien van een staking.... zullen wij er ons voor wachten.... tot God te zeggen, dat wij weigeren langer Zijn medewerkers en Zijn dienstknechten te zijn, zoo lang niet de verlangens, DOOR ONS ZELF GEFORMULEERD, bevredigd worden.

Tot zoover de citaten.

En dan moet men nog daarbij bedenken, dat de auteur in deze paragraaf, gelijk de volgende uitdrukkelijk zegt, heel in het algemeen spreekt, en dus niet eens het speciaal over de arbeiders heeft, maar over iedereen, ook over de patroons, de hoogleraren, de fabriekseigenaars, die boos op de arbeiders zijn, en de fabriek zouden willen sluiten, en dat hij er op wijst, dat „staken“, ook in beginsel, niet behoeft te worden gezien als iets massaal. Ik denk aan de mogelijkheid dat de recensent in het jongelingsblad eens zou moeten oordeelen over een staking van een predikantenbond of van de predikanten van zijn kerk.

Ik aarzel niet, uit te spreken, dat ik het met de geciteerde uitspraken volkomen eens ben, dat ik uit een oogpunt van gereformeerde ethiek het een ramp vinden zou, als dergelijke algemeene grondleggende gedachten niet meer aan persoonlijke, of groeps-besluiten ten grondslag gelegd worden, en het een uiting van verblindheid of anders van bederf acht, als in een paedagogisch orgaan op zóó lichtvaardige wijze en met zóó ernstige misduiding van het gevoelen van den auteur, een poging, om ons weer eens tot het geven van rekenschap terug te leiden, en van het volgen van massa-decreten af te voeren, met dergelijke groote termen wordt afgehandeld, en van de baan der aandacht van de verbondskinderen afgeblazen wordt. Mogen zij bewust genoeg zijn, zich van deze liding los te maken, en uit eigen oogen te zien. De gereformeerde ethiek verdient niet zulke ondiensten als het „Geref. Jongelingsblad“ dezen keer daaraan bewijst.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Een wending in het werk van Alie van Wijhe-Smeding.

Alie van Wijhe-Smeding, *De IJzeren Greep*. Nijgh & Van Ditmars Uitg.-Mij., N. V., Rotterdam.

Alie van Wijhe-Smeding, de schrijfster van een gansche reeks bekende en soms beruchte romans, is in haar nieuwe woonplaats, Vught, weer met vernieuwde actie begonnen aan haar literairen arbeid.

Eenigen tijd geleden verscheen een lijvige roman „De IJzeren greep“, en binnenkort komt een roman „Ik verwacht het geluk“ van de pers.

Reeds dit feit op zichzelf is reden, om er over te schrijven. Want Alie van Wijhe-Smeding behoort tot de besten van onze Nederlandsche Auteurs, wat betreft de techniek van het literaire proza. „Ik ken geen auteur“, zegt Dr P. H. Ritter, „die in haar schildering van het Nederlandsche

landschap en in haar begrip van de tragiek onzer nationale psyche — die psyche zoo gevangen in vooroordeel en benepenheid en zoo hunkerend naar de wijheid der hemelen, die zich welven over onze verkavelde akkers — ik ken geen auteur, die nationaler is dan deze Alie van Wijhe-Smeding. Zij bracht in onze literatuur, wat die literatuur al te lang miste: de volkseigenheid.“¹⁾

Maar in het karakter van het nieuwe werk ligt nog directer aanleiding.

Dr Ritter wijst dat karakter aldus aan: „Alie van Wijhe-Smeding wil van het rauwe realisme van haar vroegere boeken afstand doen. Zij meent, dat zij er in „De IJzeren greep“ al in geslaagd is, het sexuele element, dat in haar romans verschijnt, op discreter wijze te behandelen... En zij meent, dat ze daar psychisch ook toe in staat is, omdat wederom de drang naar licht en geluk in haar ontwaakt is, die zich in haar eerste periode heeft geopenbaard“.

„De IJzeren greep“ beteekent dus een wending in haar literaire werkzaamheid, van „het rauwe realisme“ af, naar de opbouwende analyse van den mensch en het menschenleven toe.

Ik ga nu, in dit artikel, niet over de vroegere boeken van Alie van Wijhe-Smeding schrijven, en spreek dus ook niet over den achtergrond van dat rauwe realisme. In „Tienjaren-oogst“ heb ik dat gedaan²⁾ en het behoef dus niet te worden herhaald. Alleen wil ik, met het oog op de momentele wending, er op wijzen, dat het 'ontwikkende besef eener donkere levensrealiteit was, die haar zoo fel en onomwonden deed schrijven, als in sommige van haar boeken geschiedde. Terecht merkt Dr Ritter op, dat „de ontvankelijkheid voor het gevoel van menschenlijke verworpenheid... haar het kwaad, dat zij in het aangezicht zag, (deed) aanvaarden als een onontkoombare fataliteit“. Naast de ernstige bezwaren, die deze houding meebracht, — zóó ernstig, dat ze tot onvoorwaardelijke verwerping van de betrokken romans moesten leiden³⁾ — was dit een element, dat niet voorbijgezien mocht worden voor een billijke oordeeling.

Altijd, door alle fasen van haar schrijfsarbeid heen, was het de vraag naar de verhouding van nood en schuld, die naar voren trad. Haar „wonderlijk sterken zin voor het concrete“ (Ritter) deed die probleemstelling vaak worden tot een felle plastic, in het sexuele, zooals in „De Zondaar“, maar ook in het religieuze, gelijk in het voortreffelijk-geschreven „Tijne van Sulletje“ of ook in „Rieuwertje Brand“. En die felle plastic maakte, dat de lezer door de hel-kleurigheid van het beeld dikwijls de constructie-lijnen niet zag, niet kon zien haast, zoodat de eigenlijkheid van zulke romans, de innerlijke benauwing over het probleem, niet werd opgemerkt, weer zeg ik, niet kon worden opgemerkt haast.

Te dien aanzien nu is een wending ingetreden. De plastic is minder fel, de uitbeelding minder grof-werkelijk en de essentie, het wezen is sterker van accent geworden. Ik zie dan ook de verandering allereerst als een verduidelijking van het eigenlijk bedoelen der Schrijfster. Door „den drang naar licht en geluk“, die weer in haar is ontwaakt, kan ze uit de donkerheden van de schuld uitkomen, en duidelijker doen verstaan, dat ze zocht en zoekt naar het verband met den nood.

Inderdaad brengt „De IJzeren greep“ die verduidelijking.⁴⁾

Het boek teekent den ontwikkelingsgang van

- 1) „De Nederlandsche Bibliographie“, afl. Mei 1934, p. 76.
- 2) „Tien jaren oogst“, blz. 99 vlgg.
- 3) Idem, p. 102, 103.
- 4) Blijkens het genoemde artikel van Dr Ritter is dat met „Ik verwacht het geluk“ nog veel meer het geval.

„Lindenhou“, toen zij ook ons land bezochten, in „Het Oosten“ schreef, „dat hij voor zijn wezen liever niet van die „koddige zangers“ gediend was geweest.“¹⁾

Door zijn verschillende stichtingen bedoelde hij de komst van het Godsrijk te bevorderen. Naar het kerkgenootschap werd daarbij niet gevraagd.

De directeur van het groote Stockwell-Weeshuis, door Spurgeon zelf gekozen, was een beslist voorstander van den kinderdoop. En van het groot getal weezen, dat daar werd opgevoed, behoorde nog geen vierde deel tot de Baptisten. Zulke feiten toonen voor ieders oog, welk een ruim hart deze Afgescheidene bezat.

Zijn afscheiding van de Baptist-Union heeft hem veel moeite en groot verdriet berokkend, evenwel is zij de weg geweest, waardoor hij in al wijder kring tot grooten zegen werd. Gelijk Paulus getuigt, dat zijn banden zeer tot bevordering van het Evangelie hebben medegewerkt, zoo kon ook Spurgeon zeggen, dat de tegenstand en de smaad van zijn vijanden, huns ondanks, de zaak des Heeren krachtig hebben gediend. Wat de vijanden ten kwade bedoelden, heeft God ten goede geleid. Zijn isolement deed zijn hervormersgeest des te meer openbaar worden.

Juist in den weg der afscheiding werd hij een schakel tusschen de christenen van verschillende kerken. Alzoo behoorde hij zijn geheele volk toe. Hij heeft niet alleen zijn eigen kerk tot ongekenden

1) Dr A. Kuyper, Publiek vermaak, blz. 13.

den jongen Bielke Hardorfer, van zijn prilste jeugd en eerste-bewustwording af, tot hij gekomen is tot de zelfstandigheid van den geestelijk en lichamelijk volgroeiden jongen mensch. En in dien ontwikkelingsgang valt op de tragiek van nood en schuld het volle licht.

Bielke woont in een dorp, dicht bij de Belgische grens, en hij is een kind bij het begin van den grooten oorlog. De Antwerpsche vluchtelingen overstroomden ook zijn dorp, en, al begrijpt hij niet alles, iets van een ongeoorloofde verhouding tusschen zijn vader en een van de lakkende Belgische vrouwen merkt hij toch. Straks, op de meubelmakerswerkplaats steeds samen met een oudere knecht, leert hij in diens ziek-zijn de duistere gevolgen kennen van de sexuele zonden. En de plotselinge welvaart van iedereen, als het hamsteren in de latere jaren ongekende winsten oplevert — ook zijn vader wordt dan van een armen schoenmaker een rijke winkelier — doen hem de oudere menschen eveneens niet van hun beste zijde zien. Eindelijk is er de figuur van zijn trieste, verwaarloosde, bedrogen moeder, die in haar sterk-depressieven toestand een levende aanklacht is tegen de minderwaardigheid om haar heen.

Dit alles is de schuld, die Bielke's leven moeilijk maakt.

En daarmee in verband staat, duidelijk zichtbaar voor den lezer, zijn nood. Wat hij in zijn jongste jaren aan indrukken had gekregen van God en geloof, heeft hij verloren, door wat hij van de practijken der menschen heeft gezien. De gedragingen van zijn vader, en de ziekte-verschijnselen bij zijn kameraad vervullen hem met weerzin en walging en ontrusten hem over ontwakende sexuele gevoelens. Zijn groote liefde voor Angelia, met wie hij straks zich verlooft en die hij in volstrekte kuisheid vereert, moet de proef doorstaan van een langdurig wachten, als de ingetreden crisis geen toekomst doet zien. En dat wachten blijkt vergeefs, want op een bepaald moment ontmoet hij haar in gezelschap van een fijnen meneer.

Die nood brengt zijn val. Teleurgesteld, verdrietig, werkloos geworden, raakt hij in den ijzeren greep van de vernietigende omstandigheden. Alles wat hij bezat, zijn liefde, zijn kuisheid, zijn vertrouwen, zijn werklust is hij kwijt, voorgoed.

Met het diep-indringend vermogen, dat Alie van Wijhe-Smeding eigen is, analyseert ze dezen neergang, van fase tot fase. Het beeld is volkomen overtuigend en, juist door het gawe van Bielke's persoonlijkheid, tragisch-duidelijk. De gansche conceptie van den roman is op dat effect gericht: de bijfiguren, de omstandigheden, de tijds-verhoudingen, alles werkt samen, om dien ondergang als onvermijdelijk te doen zien.

De verhouding van nood en schuld treedt hier dus duidelijk in het licht en het is niet meer, als vroeger, een fel-realistische uitbeelding, die haar overwoekert. Zeker, ook nu nog zijn sommige tooneelen navrant genoeg, maar ze maken niet meer dien indruk van realistische opzettelijkheid, die er was in „De Zondaar“ of in „De Naakte Waarheid“. Er is terughouding, „een discreter wijze“ van behandeling en daardoor een overtuigender indruk.

De wending, die daarmee is ingetreden, is dan ook van groote betekenis. Want nu komen de treffelijke qualiteiten van de kunstenaar, die Alie van Wijhe-Smeding ongetwijfeld is, naar voren en kunnen „de schoonheid en de goedheid“, naar Ritter het uitdrukt, beter „als een creditpost op de balans der waardeering“ worden gezien.

bloei gebracht, maar in heel het steeds meer verwilderende Londen nieuw kerkelijk leven gewekt.

Ditzelfde verschijnsel is ook waar te nemen in de geschiedenis der Afscheiding in Nederland. Onder veel zwakheid en gebrek is deze in haar begin en voortgang rijk geweest aan overvloedige bewijzen van geloof, veerkracht en zelfopoffering in 's Heeren dienst. Zij werd de oorzaak, dat een krachtige Evangelieprediking gebracht werd aan vele plaatsen, waar die sinds jaren niet was vernomen. Ook heeft zij op de Hervormde Kerk een krachtigen invloed ten goede geoeft.

Zoowel in de geschiedenis van Spurgeon als in de historie der Afscheiding in Nederland is gebleken, hoe de haat onvruchtbaar is. Maar ootegenzeggelijk bracht zij aan het licht, dat de liefde van Christus een wonderbaar gezegende werking oefent.

De vijanden bedoelden de afgezette jeugdige predikanten met onvruchtbaarheid te slaan, en vlak daarleegenover werd hun woord, hun kracht, hun invloed vertienvoudigd. Na hun uitbanning hebben zij het Woord bediend niet aan één enkele gemeente, maar in alle provinciën van het vaderland. Hun uitstooting heeft het spoor helpen banen voor de behartiging in Christelijken geest van alle hoogere volksbelangen: het hooger en het lager onderwijs en de journalistiek. Door de binnenlandsche zending bracht zij het Evangelie daar, waar het niet zuiver verkondigd werd. Zij knoopt relaties aan met de vereenigde Presbyteriaansche Kerk van Schotland en richtten voor de

Echter blijft, werp, de beg... vroeger al... voor onvolwa...

III Z

Het beroep op a

Gelijk wij h... moeten wij h... „richting“ n... gaande de sch... de methode... gronden dan... ing van zijn... Ook hier z... op het door c... werk.¹⁾

Dat het ond... hier weliswa... groote betee... naar wij meer...

Immers het... beroep op de... dat hij zoece... dat zijn opvat... nadere uitbou... ten betoogd, ... te beginnen m... te aanvaarden...

Nu meenen... op de Schrif... worden niet s... greep, maar in... aanwending va...

De vraag i... staat op die... gaat tot ande... om zijn meen...

Ook hier ga... meele kwestie... werk zich me... aansluit bij vr...

Volgens den... de rechtstree... Die Zich in Z... alle dingen, in... bok“.

Met deze v... loovige het e... De uitdrukke... dan, nadat an... spraken, verds...

De schrijver... terreinen, op... De paganisti... getracht deze... schema van e... systematis... stelling van... veel rijker da... beginsel is C... leidt tot schee... Roomsche on... Calvin's goe... nomisch leve... veelheid in h...

1) Dr D. H... formatie van de...

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

De Spurgeon-Herdenking.

II.

Een rechte Afgescheidene.

Is er eenzijdig in het stuk der Afscheiding principiël verschil tusschen Spurgeon en de mannen van '34, anderzijds zijn er verscheidene punten van treffende overeenkomst.

Het woord Afgescheidene is voor het besef van het publiek een vlijmende scheldnaam, die aanduidt al wat enghartig, bekrompen, kwezelachtig is. Een „fijne“. In dien zin is Spurgeon volstrekt geen Afgescheidene geweest, evenmin als Ds H. de Cock, Prof. A. Brummelkamp en hun medestanders dit ooit waren.

Indien iemand een ruimen en milden geest heeft gehad, dan zeker wel Spurgeon. Inplaats van kerkistisch te zijn, reikte hij over alle kerkmuren de hand der gemeenschap aan al wie in Christus geloofde.

Ofschoon een man van sterk geprononceerd karakter, was hij volkomen vrij van alle enghartigheid en kerkisme. Zelfs liet hij de Bell-ringers in zijn tabernakel optreden, van wie de heer van

Heidenzending... Was de Tal... moeder van... derden jonge... gevormd, de... de moeder v... eveneens hon... geleid. Inplaa... toont de Eenhe... synode een... programma v... wustzijn niet... meerde belij... sten Herder t... God kroont... ten. Zoo is l... Spurgeon. Bij... in 't eerst zo... en prediker... drankhuizen, gordijnen nee... viel hem ten... Den 25sten... plechtige her... werd door ni... sident MacDo... die in Albert... dat Spurgeon... harten van z... De Heere t... dingen geheel... tige beweging...

in zijn prille
ot hij gekomen
geestelijk en
sch. En in dien
giek van nood

ij de Belgische
begin van den
vluchtelingen
al begrijpt hij
fde verhouding
lokkende Bel-
Straks, op de
amen met een
is ziek-zijn de
xuele zonden,
dercen, als het
kende winsten
dan van een
kelier — doen
s niet van hun
de figuur van
en moeder, die
een levende
igheid om haar

s leven moeilijk

duidelijk zicht-
Wat hij in zijn
gekegen van
, door wat hij
heeft gezien.
en de ziekte-
vervullen hem
sten hem over
jn groote liefde
s zich verlooft
l vereert, moet
rig wachten, als
t doet zien. En
op een bepaald
lschap van een

urgesteld, ver-
kt hij in den
ide omstandig-
de, zijn kuisch-
st is hij kwijt.

en, dat Alie van
ze dezen neer-
beeld is vol-
het gave van
duidelijk. De
s op dat effect
heden, de tijds-
om dien onder-
ten.

uld treedt hier
t is niet meer,
uitbeelding, die
og zijn sommige
ze maken niet
opzettelijkheid,
in „De Naakte
„een discreter
loor een over-

getreden, is dan
nu komen de
enares, die Alie
is, naar voren
de goedheid”,
als een credit-
tering” worden

teeds meer ver-
k leven gewekt
ar te nemen in
in Nederland.
s deze in haar
an overvloedige
a zelfopoffering
orzaak, dat een
acht werd aan
jaren niet was
ervormde Kerk
gecoördineerd.

Spurgeon als
n Nederland is
ar is. Maar ont-
licht, dat de
haar gezegende

gezette jeugdige
d te slaan, en
rd, hun kracht
hun uitbanning
aan één enkele
van het vader-
spoor helpen
ristelijken geest
st hooger en hel-
k. Door de bie-
Evangelie daar,
verd. Zij knoopt
Presbyteriaan-
chichten voor de

Echter blijft, krachtens den aard van het onder-
werp, de begrenzing van die waardeering, die
vroeger al heb aangewezen en is ook dit boek
voor onvolwassenen ongewenschte lectuur.

C. T.

III ZIELKUNDE III

Het beroep op andere gronden dan de Schriftuurlijke.

Gelijk wij heden vóór vier weken uiteenzetten,
moeten wij bij onze beoordeeling van de nieuwe
„richting” niet alleen letten op de methode aan-
gaande de schriftuurlijke bewijzen, maar ook op
de methode volgens welke men andere bewijs-
gronden dan de schriftuurlijke aanvoert tot sta-
ving van zijn betoog.

Ook hier zijn wij weer speciaal aangewezen
op het door ons in de laatste weken besproken
werk.¹⁾

Dat het onderzoek naar de bewijsgronden ook
hier weliswaar formeel, maar juist daardoor
grootte beteekenis heeft, moet wel duidelijk zijn,
maar wij meenen.

Immers het is denkbaar, dat iemand in zijn
beroep op de Schrift verre van gelukkig is, maar
dat hij zoozeer er in slaagt om aan te toonen,
dat zijn opvatting zich geheel aansluit bij een
nadere uitbouw is van hetgeen voorgangers heb-
ben betoogd, dat men alleen daarom reeds dient
te beginnen met in principe het nieuwe betoog
te aanvaarden.

Nu meenen wij, dat ten opzichte van het beroep
op de Schrift hier inderdaad gesproken moet
worden niet slechts van een minder gelukkigen
greep, maar in vele gevallen zelfs van een foutieve
aanwending van de woorden der Schrift.

De vraag moet nu gedaan worden, hoe het
staat op die punten, waar de schrijver terug-
gaat tot andere gronden dan de schriftuurlijke
om zijn meening te adstrueeren.

Ook hier gaat het dus nog zuiver om de for-
mele kwestie, of de schrijver van meer genoemd
werk zich met recht beroept en zich met recht
aansluit bij vroegere schrijvers en hun uitspraken

Volgens den schrijver leert de Heilige Schrift
de rechtstreeksche souvereiniteit van dien God,
die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, over
alle dingen, in welk verband en op welk terrein
ook.

Met deze uitspraak kan natuurlijk ieder ge-
loovige het eens zijn.

De uitdrukking „op welk terrein ook” wordt
dan, nadat andere deelen van dezen zin zijn be-
sproken, verder behandeld.

De schrijver wijst dan op de verscheidenheid van
terreinen, op welke één en hetzelfde ding optreedt.
De paganistische wijsbegeerte, zegt hij, heeft vaak
getracht deze rijke verscheidenheid te wringen in het
schema van één of twee verschillen, die de betrokken
systematieus had ontwaard. Geheel anders de in-
stelling van Calvin, zoo zegt hij. Het geschapene is
veel rijker dan wat wij menschen ervan opmerken. In
beginsel is Calvin al dat geconstrueer, dat slechts
leidt tot scheeve tegenstellingen, te boven. Bij hem geen
Roomsche onderscheiding tusschen natuur en genade.

Calvin geeft gezin, staat, maatschappij en het eco-
nomisch leven z'n eigen plaats. Hij erkent de bonte
veelheid in het geschapene, maar het verschillende

1) Dr D. H. Th. Vollenhoven, Het Calvinisme en de Re-
formatie van de Wijsbegeerte.

Heidenzending het oog op China en Zuid-Afrika.
Was de Tabernakel-gemeente van Spurgeon de
moeder van het Pastors-College, waardoor hon-
derden jonge mannen tot den heiligen Dienst zijn
gevormd, de Christelijke Gereformeerde Kerk is de
moeder van de Theologische School, welke
eveneens honderden evangeliepredikers heeft op-
geleid. In plaats van enghartig en exclusief te zijn,
toont de Eenheidspoging, die op onze laatstgehouden
synode een der gewichtigste punten van haar
programma was, dat het Gereformeerd kerkbe-
wustzijn niet rusten kan voor het alle Gerefor-
meerde belijders in één kudde onder den opper-
sten Herder bijeengebracht ziet.

God kroont met vrede het einde zijner knech-
ten. Zoo is het in bijzonderen zin geweest met
Spurgeon. Bij zijn uitvaart heeft heel Londen den
teerst zoo fel becritiseerden en vinnig bespot-
ten prediker eerbiedig hulde gebracht. Zelfs in de
drankhuizen, waar de stoet passeerde, waren de
gordijnen neergelaten. Een vorstelijke begrafenis
viel hem ten deel.

Den 25sten April laatstleden heeft te Londen een
plechtige herdenking plaats gehad, welke geleid
werd door niemand minder dan den Minister-Pre-
sident MacDonald. De meer dan 10.000 menschen,
die in Albert Hall bijeen waren, zijn een bewijs,
dat Spurgeon in Engeland nog sterk leeft in de
harten van zeer velen.

De Heere toont zich in al Zijn gangen en lei-
dingen geheel vrijmachtig. Terwijl de godsdien-
stige beweging door Spurgeon gewekt, plaats had

lijkt toch op elkaar: het staat als leven van door God
geschapen dingen onder de wet Gods.

Vandaar, zegt de schrijver, dat het vrijheidsbegrip
bij de Calvinisten gespeend is aan al wat naar naar
revolutie zweemt, maar tegelijk zoo rijken inhoud
heeft.

In de eerste plaats, zoo betoogt hij dan, is daar de
christelijke vrijheid. Zij is het vrij-zijn van zonde,
die ons op alle gebied belemmert God te dienen naar
Zijn Woord.

Niet los van deze vrijheid, maar toch van haar
onderscheiden, is die andere, in welke we roemen,
wanneer we spreken van „vrije kerken”, „vrije staat”,
„vrije maatschappij” en „vrije universiteit”. De hand-
having van deze tweede vrijheid wortelt in het inzicht
dat ook het door den Christus van de macht der
zonde bevrijde leven niet achteloos over de rijke ver-
scheidenheid in het werk Gods mag heenloopen. Ook
in een staat van louter christenen en christinnen is
het gezag van de overheid onderscheiden van dat der
ambtsdragers in de kerk. Deze rijkdom van verschei-
denheid in het werk Gods mogen wij niet negeren.
Dat is de beteekenis van Kuypers strijd voor de „sou-
vereiniteit in eigen kring”.²⁾

Hiermede is de schrijver nog gebleven op be-
kend terrein. Tegen dit zijn betoog hebben wij
dan ook geen enkel bezwaar.

Hij zegt dan verder, dat men tegen pogingen
om de verschillende levenskringen te verwarren,
moet ingaan. Kuypers grondgedachte dient met
kracht gehandhaafd.

Ook hier zijn wij het hartelijk met hem eens.

En, zegt de schrijver, nu doen zich moeilijkheden
voor, omdat het woord kring een dubbele beteekenis
heeft. In het ééne geval zijn de grenzen van de ver-
schillende kringen goeddeels ruimtelijk te bepalen.
Zoo h.v. burgerlijke gemeenten en plaatselijke kerken.
En er blijven dan nog wel eens moeilijkheden, ver-
schillende gemeente-bedrijven werken naast elkaar in
denzelfden grond. Maar de moeilijkheid is dan wel op
te lossen, als men maar vraagt: waar ligt het
centrum?

Moelijker wordt het echter bij de beteekenis van
het woord kring in anderen zin. De grens tusschen de
twee functies van een man, die tegelijk huisvader en
bedrijfsleider is, is al moeilijker te trekken. Daar de
verschillende functies aan verschillende wetten ge-
bonden zijn, liggen zij dus in verschillende wetskrin-
gen. Goede onderscheiding is hier noodig.³⁾

De schrijver gaat dan woordelijk als volgt
voort (a.w. blz. 28 en 29):

En nu de toepassing van deze gedachte op be-
trekkelijk nieuw terrein. Al het voorgaande kan ook
hij weten, die nimmer aan vakwetenschap deed. Niet
zelden vond Dr KUYPER dan ook voor zijn onder-
scheidingen een open oor bij hen, die nimmer de
weelde smaakten, zich aan studie te mogen wijden.
En daarom vielen deze mannen en vrouwen hem zoo
hartelijk bij, omdat de beteekenis van dit alles hun
zoo duidelijk was uit de praktijk, waar telkens bleek,
dat een regeling, door niet-bevoegde autoriteit ge-
troffen, storing meebracht voor het leven. Zoo werden
ze rijp voor het inzicht, dat het leven tal van gebieden
heeft, die wel gehoorzamen aan wetten Gods en zich
daarom ook gereedelijk voegen naar de formulering
van deze wetten door bevoegde autoriteiten die hun
moeilijk werk tot stand brengen met liefde en kennis
van zaken, doch terstond weerstand bieden zodra
hun in willekeur een regel wordt opgedrongen die niet
bij hun aard past.”

We willen er op wijzen, dat in deze alinea
niets gezegd wordt over de toepassing van deze
gedachte op betrekkelijk nieuw terrein. Dat
Kuypers voor zijn onderscheidingen zijn formu-
leeringen wist te vinden, is waar, maar het heeft
met het eigenlijke onderwerp nog niets te maken.

2) Deze met kleine letter gedrukte gedeelten zijn geen
letterlijk citaat, maar een saamvatting.

3) Spatieering van ons.

in de wereldstad, die haar geleiddraden heeft over
de gausche aarde, ging de Afscheiding in Neder-
land uit van een vrijwel onbekend dorpje in het
hooge Noorden. Ook de historie der Afscheiding
bewijst, hoe somtijds de grootste belangen van een
volk en de hoogste vraagstukken der geschiedenis
in een kleinen, bescheiden kring worden beslist.

God kroont met vrede het einde zijner knech-
ten, dit woord is op treffende wijze vervuld ook
aan de voorgangers der Afscheiding.

Prof. S. van Velzen, vroeger als een rebel en
kerkelijk oproermaker gescholden, ontving op het
zilveren regeringsjubileum van Koning Willem III
het ordeleken van den Nederlandschen Leeuw.
De man, die in Friesland door de soldaten ge-
plaagd, smadelijk bejegend en zelfs in gevaar van
zijn leven gebracht was, werd bij zijn begrafenis
door het Instructie-Bataillon te Kampen, toen het
van de oefeningen op den Zandberg terugkeerde,
terwijl het zich op het stationsplein in positie
stelde, het militaire saluut gebracht.

Onwillekeurig doet zich de vraag op, hoe het
kan zijn, dat een man als Spurgeon, in zijn leven
door sommigen geroemd als de vermaardste pre-
diker van zijn tijd, nu bij velen vrijwel vergeten is.
Spurgeon, hoe veelzijdig zijn gaven ook zijn ge-
weest, was geen theoloog van professie, die de on-
veranderlijke richtlijnen der waarheid trekt.

Dr A. Kuypers schreef in „Publiek vermaak”
blz. 7: „Spurgeon is als volksprediker een talent
zonder weerga, een ook door ons hoog gewaar-
deerd, innig geliefd prediker; maar daarom niet-

Dat de volgelingen rijp werden voor de gedachte,
dat het leven tal van gebieden heeft, die wel
gehoorzamen aan wetten Gods enz., is ook juist,
maar ook daarmede heeft de schrijver nog niets
bewezen ten opzichte van hetgeen er komt.

Na de geciteerde alinea gaat hij dan als volgt
verder: „Welnu, gelijke ervaring deed
ook de vakwetenschap op”. De schrijver
licht dit dan toe met te wijzen op de talrijke
antinomieën, die men in den kosmos meent te
ontdekken; daarna vervolgt hij:

„Practijk en wetenschap raken dus
vast zoolang men niet er van uitgaat,
dat antinomieu in den kosmos zijn
uitgesloten.”

(Ook over deze zinnen zullen wij straks iets
zeggen. Voorloopig volgen wij het betoog van den
schrijver.)

Dit princip nu, dat de antinomieu zijn uit-
gesloten, is niets anders, zegt hij, dan een uit-
werking van de belijdenis van de souvereiniteit
Gods over alle dingen, op welk terrein ook. Deze
gebieden zijn onderworpen aan de speciaal voor
hen geldende wet Gods. Zoo zijn antinomieu
uitgesloten. De schrijver betoogt dan uitvoerig,
dat men met deze antinomieu te strijden had,
omdat men ze zelf te voorschijn had geroepen,
maar bij goede onderscheiding van gebieden ziet
men, hoe er in den kosmos onderscheiden func-
ties zijn. De schepping is als een boek, door
God geschreven, en elk functiegebied is als een
hoofdstuk in dit geschrift.

Nu geldt er dus voor elken kring, voor elk
gebied een eigen wet en zodoende krijgt het
woord „kring” een nieuwe beteekenis en dus de
uitdrukking „sovereiniteit in eigen kring” een
nieuwen zin.

...

Wij gaven met opzet een breed overzicht van
het betoog van den schrijver om te laten zien,
hoe hij den term „sovereiniteit in eigen kring”,
aan Kuypers ontleend, gebruikt voor iets gansch
anders dan waarvoor Kuypers dien aanwendde.
Een paar zinnen lieten wij gespatieerd drukken.

Afgedacht toch van den inhoud van dit betoog,
moeten wij, waar wij hier over het formeele
vraagstuk van den bewijsgrond handelen, juist
die gespatieerde zinnen even goed bezien. Want
ook in die zinnen ligt weer de typische redeneer-
fout, die men „petitio principii” noemt. De zin
„Gelijke ervaring deed ook de vakwetenschap
op” en de zin „Practijk en wetenschap
raken dus vast zoolang men niet er van uitgaat,
dat antinomieu in den kosmos zijn uitgesloten”⁴⁾
grijpen reeds vooruit op datgene wat nog bewezen
moet worden.

Immers het uiteinde van de redeneering is, dat
men den term „sovereiniteit in eigen kring”
gebruiken moet ook voor de verschillende functie-
kringen, zooals de schrijver die ziet. Daarbij
wordt dan betoogd, dat het hier eigenlijk gaat
om een verderen uitbouw van de gedachte van
Kuypers.

Maar vóór dat nog iets van dit bewijs geleverd
is, zegt de schrijver reeds „Gelijke ervaring
deed ook de vakwetenschap op” en noemt hij in
een volgenden zin praktijk en wetenschap in
één adem.

Daarin ligt reeds een vooruitloopen op het
bewijs. Wij zouden willen vragen: moet niet
eerst bewezen worden, dat de ervaring van
verwarring, die de vakwetenschap opdeed, een
gelijke is van de ervaring, die de levens-
praktijk opdeed? En in de tweede plaats:
is de manier, waarop de praktijk vastraakte,
werkelijk dezelfde als die waarop de weten-

temin bestrijder van den kinderdoop; allesbehalve
vertrouwbaar theoloog”.

Spurgeon is op en top een man van de prak-
tijk geweest, die midden in het dagelijksch leven
stond. Niet een vaste ster aan den kerkelijken
hemel, zooals Luther en Calvin; meer een ko-
meet, die door zijn schitterenden glans de wereld
een wijle verbaast en daarna verdwijnt. Zijn werk
vertoont in menig opzicht de karaktertrekken
van een revivalist, die een verbazingwekkenden,
doch tijdelijken invloed oefent. Zijn buitengewonen
invloed hing ten nauwste samen met zijn extra-
ordinaire persoonlijkheid.

Ongetwijfeld is hij een der groote mannen uit
de 19de eeuw. Een held des geloofs. Zijn geheele
leven toont, wat geloovige, heilige kunst vermag,
welke onafgebroken voortwerkt, in rustige onbe-
zorgdheid voor zichzelf; die, ongevoelig voor „kei
en klad” zijner tegenstanders, werkt voor Godes
eere en voor het tijdelijk en eeuwig welzijn van
den naaste.

Het mysterie van zijn leven was zijn onwrik-
baar geloof. Sola fide, door het geloof alleen, is
het opschrift van het rijke en schoone landschap
zijns levens. In twee woorden is de wereld van
zijn arbeiden en strijden weer te geven: fides
servavi. Hij heeft het geloof behouden. Dat geloof
schonk hem belijdenismoed en martelaarskracht.
Dat geloof was in hem, dat altijd rustig is en blijft,
vol warmte, en in den gloed der liefde steeds be-
reid tot geven en tot offeren.

J. P. T.